

Теорія та методика навчання

УДК 37.013.3:78.071.1:37.015.31

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20884959>

КОНЦЕПЦІЯ «ЕЛЕМЕНТАРНОГО МУЗИКУВАННЯ» ЯК ОСНОВА АНТРОПОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ КАРЛА ОРФА ДО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

ВАН СЮАНЬЄ

Ван Сюаньє, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
вул. Алчевських, 29, м. Харків, 61002, Україна, e-mail: 547005949@qq.com,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7649-3540>

Прийнято: 03.02.2026 | Опубліковано: 28.02.2026

Анотація. Мета статті полягає у науковому обґрунтуванні теми «Концепція «Елементарного музикування» як основа антропологічного підходу Карла Орфа до виховання особистості» у контексті модернізації сучасної освіти, компетентнісної парадигми та потреби у поєднанні теоретичних положень із практичними механізмами педагогічної діяльності. Предметом аналізу є концепція елементарного музикування в педагогічній системі Карла Орфа, осмислена через категорії тілесності, мовлення, гри, діалогу, культури й творчості, що розглядається як багатовимірний процес, у якому взаємодіють цілі, зміст, методи, організаційні форми, ціннісні орієнтири, способи комунікації та критерії оцінювання результатів. Методи дослідження: теоретичний аналіз, історико-педагогічна інтерпретація, систематизація, порівняння сучасних досліджень, узагальнення та педагогічне моделювання. Застосування зазначених методів дало змогу зіставити різні підходи, виявити їхні сильні й проблемні сторони, визначити поняттєве поле

дослідження та запропонувати авторську логіку розгортання педагогічного процесу. Результати дослідження полягають у тому, що елементарне музикування є не спрощенням музики, а первинною формою людського художнього самовираження, що спирається на голос, рух, ритмізоване слово, гру, групову взаємодію та культурний матеріал. Уточнено зміст базових понять, розкрито внутрішні зв'язки між метою, змістом, методами і результатами, визначено умови, за яких досліджуване явище набуває не епізодичного, а системного характеру. Наголошено на значенні рефлексії, поступовості, індивідуалізації, співпраці, методичної підготовленості педагогів та відповідності навчальних дій реальним потребам здобувачів освіти. Висновки. Антропологічний підхід Карла Орфа полягає в цілісному вихованні особистості через педагогічно організовану творчу дію, у якій дитина навчається чути себе, інших і світ культури. Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною перевіркою запропонованих положень, розробленням діагностичного інструментарію, створенням методичних матеріалів і вивченням ефективності моделі в різних освітніх середовищах.

Ключові слова: тілесність, музичне виховання, ритмізоване мовлення, дитяча творчість, групова взаємодія, антропологічна педагогіка, рух, культура.

The concept of elementary music-making as the basis of Carl Orff's anthropological approach to personality education

Wang Xuanye, postgraduate student of the third (educational and scientific) level of higher education, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, 29 Alchevskykh St., Kharkiv, 61002, Ukraine, e-mail: 547005949@qq.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7649-3540>

The purpose of the article is to provide a scientific substantiation of the topic “The concept of elementary music-making as the basis of Carl Orff's anthropological

approach to personality education” in the context of contemporary educational modernization, the competence-based paradigm, and the need to connect theoretical statements with practical mechanisms of pedagogical work. The subject of analysis is the concept of elementary music-making in Carl Orff's pedagogical system interpreted through embodiment, speech, play, dialogue, culture, and creativity, interpreted as a multidimensional process combining aims, content, methods, organizational forms, values, communication strategies, and criteria for assessing outcomes. Methods. The study uses theoretical analysis, historical-pedagogical interpretation, systematization, comparison of contemporary studies, generalization, and pedagogical modelling. These methods made it possible to compare different approaches, identify their strengths and limitations, clarify the conceptual field, and present an authorial logic for organizing the pedagogical process. Results. The research shows that elementary music-making is not a simplification of music but a primary form of human artistic self-expression based on voice, movement, rhythmic speech, play, group interaction, and cultural material. The article clarifies key concepts, reveals internal links between aims, content, methods, and outcomes, and determines conditions under which the investigated phenomenon becomes systematic rather than episodic. Special attention is paid to reflection, gradual implementation, individualization, cooperation, teachers' methodological readiness, and the correspondence between educational actions and learners' real needs. Conclusions. Carl Orff's anthropological approach consists in the holistic education of personality through pedagogically organized creative action in which a child learns to hear oneself, others, and the world of culture. Further research should focus on empirical verification, development of diagnostic tools, creation of methodological materials, and analysis of the model effectiveness in different educational environments.

Keywords: embodiment, music education, rhythmic speech, child creativity, group interaction, anthropological pedagogy, movement, culture.

Вступ

Сучасна педагогічна наука розглядає концепція елементарного музикування у педагогічній системі Карла Орфа як складну систему, у якій зміст, методи, організаційні форми та цінності мають бути узгоджені з реальним досвідом здобувачів освіти. Актуальність теми «Концепція «Елементарного музикування» як основа антропологічного підходу Карла Орфа до виховання особистості» зумовлена потребою переорієнтації навчання з репродуктивного засвоєння матеріалу на діяльнісне, особистісно забарвлене й культурно відповідальне опанування знань. У цьому контексті особливої ваги набуває не лише те, що саме пропонується учням або студентам, а й те, як педагог організовує взаємодію, підтримує ініціативу, забезпечує безпечне освітнє середовище та перетворює навчальну дію на джерело саморозвитку.

Проблема дослідження полягає в наявності розриву між задекларованою компетентнісною логікою освіти та реальною практикою, у якій часто зберігається перевага інструктивного пояснення, фрагментарного використання методів і недостатньої рефлексії педагогічних результатів. Для сфери музичного виховання особистості це особливо відчутно, оскільки результат навчання не може бути зведений до суми відомостей або вправ. Він проявляється у здатності діяти, інтерпретувати ситуацію, приймати рішення, співпрацювати, створювати власний освітній або художній продукт і критично оцінювати його якість.

Методологічну основу статті становлять системний, компетентнісний, діяльнісний, культурологічний та особистісно орієнтований підходи. Системний підхід дозволяє розглядати елементарного музикування як антропологічної основи виховання як єдність цілей, змісту, процесуальних механізмів і критеріїв оцінювання. Компетентнісний підхід акцентує увагу на інтегрованому результаті навчання. Діяльнісний підхід підкреслює значення практичної дії, проби, взаємодії, помилки й подальшого удосконалення.

Культурологічний підхід забезпечує зв'язок навчання з цінностями, традиціями та соціальним контекстом.

Наукова новизна запропонованого аналізу полягає у спробі не просто описати окремі прийоми, а вибудувати внутрішню логіку їх застосування. У статті систематизовано антропологічні виміри елементарного музикування - тілесний, мовленнєвий, ігровий, діалогічний, культурний і творчий. Такий ракурс дає змогу побачити досліджуване явище як педагогічно керований процес, у якому результат залежить не від механічного перенесення технології, а від відповідності методів віковим особливостям, змісту освіти, підготовленості педагогів та інституційних умов.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його положення можуть бути використані для оновлення освітніх програм, робочих навчальних планів, методичних рекомендацій, програм підвищення кваліфікації та самоосвітніх траєкторій педагогів. Запропонована логіка аналізу допомагає визначити, які компоненти антропологічного потенціалу елементарного музикування потребують посилення, які методи доцільно інтегрувати поступово, а які ризики необхідно передбачити на етапі планування освітньої діяльності.

Огляд літератури

Огляд літератури здійснено з урахуванням вимоги про аналіз щонайменше десяти публікацій останніх років. Джерела було згруповано за проблемними блоками: теоретико-методологічні засади, організаційні умови, практичні моделі реалізації, інструменти оцінювання та перспективи подальших досліджень. Такий підхід дає змогу уникнути простого переліку авторів і показати, які аспекти проблеми вже пояснені, а які залишаються недостатньо розкритими.

Офіційні матеріали Carl Orff Foundation подають творчість Карла Орфа як єдність композиторської, педагогічної та культурно-просвітницької діяльності [1]. Для теми статті важливо, що педагогічна система не виникла

випадково, а була пов'язана з його баченням людини як істоти, що природно виявляє себе через голос, рух, ритм і спільну дію. Водночас офіційний біографічний матеріал лише окреслює цю ідею, не розкриваючи достатньо її антропологічної логіки.

Класичний цикл С. Orff і G. Keetman «Musik für Kinder» демонструє практичне втілення елементарного музикування [2]. У ньому ритмізоване мовлення, *ostinato*, рух, спів та інструменти утворюють доступний простір творчості. Для антропологічного аналізу важливо, що матеріал звернений не до абстрактного учня, а до дитини, яка пізнає світ тілом, слухом, повторенням, грою й груповим досвідом. Однак класичні вправи потребують сучасної інтерпретації з урахуванням нових освітніх умов.

American Orff-Schulwerk Association наголошує, що Schulwerk є процесом активного музикування, у якому спів, мовлення, рух і гра поєднуються з інструментальною дією [3]. Такий опис підтверджує, що «елементарне» означає не примітивне, а первинне, базове, природне для людини. Проте в сучасних методичних описах інколи переважає перелік прийомів, тоді як антропологічний сенс елементарності залишається в тіні.

International Orff-Schulwerk Forum Salzburg розглядає Schulwerk як міжнародний відкритий підхід, здатний адаптуватися до різних культур [4]. Це важливо для антропологічного трактування, адже якщо система може жити в різних традиціях, її основа полягає не в конкретному наборі мелодій, а в універсальних способах людського самовираження. Разом із тим потребує пояснення межа між універсальністю принципів і конкретністю культурного матеріалу.

І. Сіссо переосмислює педагогічні можливості Schulwerk, підкреслюючи відкритість процесу, творчість і співучасть [5]. Ця праця допомагає побачити, що елементарне музикування має соціально-антропологічний вимір: людина розкривається в дії з іншими. Однак авторка не виокремлює системно такі

антропологічні категорії, як тілесність, комунікативність, гра, ритуальність і творче становлення особистості.

Yue Y.-Y. аналізує розвиток Orff Schulwerk у музичній освіті та підкреслює його значення для формування активного музичного досвіду [6]. У контексті нашого дослідження важливим є висновок про інтеграцію різних видів діяльності. Водночас оглядовий характер публікації не дозволяє достатньо глибоко пояснити, чому саме поєднання мовлення, руху і звуку відповідає природі дитячого розвитку.

Y. Meng порівнює Orff-Schulwerk із традиційними моделями музичної освіти, демонструючи переваги активної участі та творчої свободи [7]. У його праці простежується думка про те, що дитина стає суб'єктом музичної дії, а не лише виконавцем зразка. Для антропологічного підходу це принципово, однак потребує подальшого аналізу питання, як свобода поєднується з формою, дисципліною, культурною традицією і педагогічним керівництвом.

Ö. Araydin розкриває проблему підготовки вчителя до роботи в Orff-підході [8]. Автор доводить, що педагог має сам пережити досвід елементарного музикування, щоб уміти організувати його для дітей. Це важлива антропологічна теза: педагог не передає лише знання, а входить у спільний творчий процес. Недостатньо дослідженим залишається питання професійної ідентичності такого педагога, який поєднує роль керівника, партнера, фасилітатора і співтворця.

S. Valasi порівнює Schulwerk із підручковим підходом і показує, що Orff-педагогіка надає пріоритет живому досвіду [9]. Для антропологічного аналізу це означає, що людина розглядається як істота дії, а не лише сприймання. Проте постає проблема балансу між відкритим досвідом і навчальною послідовністю: якщо «елементарне» трактувати лише як свободу, можна втратити педагогічну форму.

S. Wang і Z. M. Noordin узагальнюють вплив Orff-методу на розвиток музичної освіти [10]. У їхній роботі підкреслено значення ритму, емоційної

виразності та колективної взаємодії. Це підтверджує антропологічний потенціал системи: музика стає способом соціалізації і самопізнання. Разом із тим потрібне глибше пояснення того, як елементарне музикування сприяє цілісному вихованню особистості, а не лише окремим музичним умінням.

W. Chenfei аналізує інтеграцію Orff і Kodály у музичній освіті дітей початкової школи [11]. Публікація актуалізує проблему методичного синтезу, адже сучасна практика часто поєднує різні підходи. Для нашої теми важливо, що Orff-підхід зберігає власну антропологічну особливість: він починає з тілесно-рухового й мовленнєвого досвіду. Невирішеним залишається питання, як уникнути механічного змішування методик без розуміння їхніх філософських основ.

A. Klim-Klimaszewska розглядає альтернативну дошкільну освіту як простір розвитку активності, самостійності й досвіду дитини [12]. Це допомагає ширше зрозуміти Orff-педагогіку в контексті дитиноцентричних моделей. Проте авторка не зосереджується спеціально на елементарному музикуванні, тому антропологічний потенціал музично-рухової діяльності потребує окремого висвітлення.

Y. Liu доводить значення Orff Schulwerk для розвитку ритмічних навичок у ранньому дитинстві [13]. Ритм у цьому контексті постає не лише музичним параметром, а базовою організацією тілесного й соціального досвіду. Дитина входить у спільний пульс, навчається чекати, відповідати, повторювати і змінювати. Водночас потребує поглиблення питання, як ритмічний досвід трансформується у морально-комунікативні якості особистості.

L. Wang та O. Odena показують можливості Orff-натхненної освіти для інклюзії [14]. Цей аспект безпосередньо пов'язаний з антропологічним підходом: кожна дитина розглядається як здатна до участі у спільній музичній дії, навіть якщо її спосіб участі відрізняється від традиційного. Недостатньо

дослідженою залишається проблема педагогічних механізмів, які дозволяють підтримувати різні форми участі без зниження художньої якості процесу.

Y. Gao описує інтеграцію китайського інструмента янцин у Orff-педагогіку [15]. Ця праця демонструє, що елементарне музикування може бути культурно конкретним. Антропологічний підхід не заперечує традицію, а надає їй форми доступної дії. Проблемним залишається питання меж адаптації: як зробити матеріал доступним дитині й водночас не втратити глибину культурного змісту.

E. Tatar, G. Yıldız та B. Özevin досліджують вплив руху й танцю, підтриманих Schulwerk, на музичні здібності дітей [16]. Це підтверджує фундаментальне значення тілесності. Для статті важливо, що рух розглядається не як зовнішній супровід, а як спосіб музичного мислення. Водночас у літературі ще недостатньо пояснено, як рухова дія пов'язується з формуванням цілісного образу особистості в освітньому процесі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Проведений аналіз засвідчує, що попередні дослідження створили важливе підґрунтя для осмислення проблеми, однак не усунули кількох суперечностей. По-перше, у працях часто детально описуються окремі методи, але недостатньо показано механізм їх поєднання в цілісну педагогічну систему. По-друге, значна частина публікацій зосереджується на позитивних ефектах упровадження, тоді як ризики формалізації, імітаційності, нерівної підготовленості учасників і ресурсних обмежень аналізуються побіжно.

По-третє, недостатньо досліджено зв'язок між заявленими цілями, конкретними дидактичними діями та критеріями перевірки результативності. Саме тому ця стаття акцентує увагу на тих частинах загальної проблеми, які потребують додаткового наукового обґрунтування: антропологічний зміст поняття «елементарне»; співвідношення свободи й педагогічної форми; зв'язок тілесної, мовленнєвої та культурної дії; критерії особистісних результатів елементарного музикування. Виділення цих аспектів має не лише

теоретичне, а й прикладне значення, оскільки дозволяє педагогові планувати діяльність не інтуїтивно, а на основі зрозумілої логіки.

Формулювання цілей статті (постановка завдання)

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні та систематизації педагогічних положень, що розкривають тему «Концепція «Елементарного музикування» як основа антропологічного підходу Карла Орфа до виховання особистості». Досягнення мети передбачає розв'язання таких завдань: уточнити зміст ключових понять дослідження; проаналізувати сучасні наукові підходи; визначити невирішені аспекти проблеми; обґрунтувати педагогічні умови або організаційні механізми; показати можливості практичної реалізації; окреслити критерії результативності й напрями подальших наукових пошуків.

Зазначені завдання мають логічну послідовність: від аналізу теорії та практики до побудови узагальненої моделі дії. Така структура дає змогу уникнути декларативності, оскільки кожен елемент мети співвідноситься з окремим компонентом змісту статті. Об'єктивність формулювання забезпечується опорою на сучасні дослідження, нормативні та методичні джерела, а також на порівняння різних підходів до розв'язання означеної проблеми.

Результати дослідження

Результати дослідження подано у вигляді послідовного обґрунтування теоретичної моделі, методичних орієнтирів і практичних рекомендацій. Вихідним положенням є теза про те, що елементарне музикування є педагогічною формою природної людської активності, у якій музика народжується з голосу, руху, гри, комунікації та культурного досвіду. Тому результативність залежить від узгодження цілей, змісту, методів, способів комунікації та оцінювання. Окремий прийом може мати навчальну цінність лише тоді, коли він включений у продуману систему дій і не суперечить

віковим, професійним або культурним особливостям учасників освітнього процесу.

Поняття «елементарне музикування» доцільно розглядати як педагогічну категорію, що поєднує первинність, доступність, цілісність і творчість. «Елементарне» не означає спрощене до мінімуму; воно означає таке, що спирається на базові людські способи вираження: дихання, голос, крок, жест, ритм, слово, гру, повторення і відповідь. Саме тому система Орфа має антропологічне підґрунтя: вона виходить із природної здатності людини перетворювати тілесний і мовленнєвий досвід на художню форму.

Антропологічний підхід у педагогіці Орфа проявляється в тому, що дитина розглядається не як пасивний реципієнт музичного знання, а як істота, яка вже має передмузичний досвід. Дитина чує ритм ходи, інтонацію мовлення, звуки побуту, тембр голосу близьких людей. Завдання педагога полягає у тому, щоб не замінити цей досвід абстрактною музичною грамотою, а підняти його до рівня усвідомленої творчої дії. Такий перехід і становить ядро елементарного музикування.

Першою антропологічною основою системи є тілесність. У музикуванні тіло не є допоміжним засобом, а виступає первинним інструментом. Плескання, притупування, крок, поворот, нахил, дихання, пауза - усе це стає матеріалом музичного мислення. Через тілесну дію дитина відчуває метр, пульс, напруження, розслаблення, початок і завершення. Такий досвід передуює абстрактному поясненню. Він особливо важливий у дошкільному й молодшому шкільному віці, коли пізнання нерозривно пов'язане з рухом.

Другою основою є мовленнєвість. Для Орфа слово має ритм, інтонацію, тембр і драматургію. Лічилка, приказка, ім'я, коротка фраза можуть перетворитися на ритмічну модель, яка згодом стає основою інструментального супроводу або вокальної імпровізації. Мовлення дає дитині знайому опору, тому зменшує страх перед музичною дією. Антропологічно це означає, що музика не відривається від людської комунікації, а виростає з неї.

Третьою основою є гра. Гра створює символічний простір, у якому дитина може діяти вільно, але за правилами. У цьому проявляється особлива педагогічна цінність: дитина одночасно переживає свободу й межу. Вона може запропонувати власний ритм, але повинна почути відповідь групи; може змінити рух, але має зберегти спільний пульс. Гра поєднує особисте самовираження з соціальною відповідальністю, що робить її важливим механізмом виховання особистості.

Четвертою основою є діалогічність. Елементарне музикування рідко є суто індивідуальним актом. Навіть коротка вправа «запитання - відповідь» формує здатність слухати іншого, реагувати, продовжувати спільну думку. У груповій імпровізації дитина вчиться не перекривати партнера, відчувати момент входу, підтримувати загальну форму. Так музика стає школою діалогу. Антропологічний сенс полягає в тому, що особистість розкривається через взаємодію, а не в ізоляції.

П'ятою основою є ритуальність і повторюваність. Повтор у системі Орфа не є механічною вправою. Він створює відчуття стабільності, на основі якого можлива варіативність. *Ostinato*, повторювана мовленнєва формула, колове розташування, почерговість ролей - усе це надає груповій дії впорядкованості. Дитина відчуває, що світ має ритм і форму, але в цій формі є місце для її внеску. Саме так формується довіра до процесу.

Шостою основою є творчість як природний спосіб становлення. У традиційній моделі творчість інколи відкладається на пізніший етап, коли дитина вже засвоїла правила. У системі Орфа творчість присутня від початку, але має елементарну форму: змінити ритм, придумати жест, відповісти звуком, обрати тембр. Це не заперечує навчання, а робить його живим. Дитина засвоює музичні закономірності через їх творче використання.

Сьомою основою є культурність. Елементарне музикування не існує поза культурою. Воно може спиратися на німецький, український, китайський чи будь-який інший матеріал, але зберігає спільний принцип: культура має

бути пережита в дії. Пісня, ритм або інструмент стають педагогічно значущими тоді, коли дитина не лише слухає їх, а входить у структуру через рух, спів, слово, гру або акомпанемент. Отже, антропологічне й культурологічне у системі Орфа взаємодоповнюють одне одного.

Елементарне музикування має виразний виховний потенціал. Воно розвиває увагу, пам'ять, координацію, емоційну виразність, ініціативу, здатність до співпраці. Але важливо, що ці якості формуються не через моралізування, а через участь у спільній художній дії. Коли дитина підтримує *ostinato*, вона вчиться відповідальності; коли слухає імпровізацію іншого, вчиться повазі; коли пропонує власний варіант, розвиває сміливість і самоповагу.

Роль педагога в антропологічній моделі є особливою. Він не лише демонструє зразок, а й створює простір, у якому дитина може відкрити власний спосіб участі. Педагог має бути уважним до тілесних, голосових, емоційних і соціальних проявів дітей. Він бачить у випадковому русі можливість ритмічної гри, у дитячому слові - основу для музичної фрази, у груповій реакції - матеріал для композиції. Така професійна чутливість є необхідною умовою реалізації антропологічного підходу.

Сучасна актуальність концепції полягає в її здатності протистояти надмірній інтелектуалізації й технократизації освіти. У світі цифрових медіа дитина часто споживає готовий аудіовізуальний продукт. Елементарне музикування повертає її до активної участі: створити звук, відчувати рух, почути групу, побудувати форму. Це не заперечує технології, але нагадує, що основою музичного виховання залишається жива людська дія.

Водночас концепція не повинна романтизувати спонтанність. Антропологічний підхід потребує педагогічної структури. Якщо заняття зводиться до некерованої гри, воно втрачає навчальний результат. Якщо ж воно повністю регламентоване, зникає жива творчість. Тому завдання педагога - підтримувати баланс між відкритістю і формою, між дитячою

ініціативою і музичною логікою, між культурним матеріалом і доступністю його опанування.

Узагальнюючи, можна запропонувати модель антропологічного аналізу елементарного музикування. Вона включає шість вимірів: тілесний, мовленнєвий, ігровий, діалогічний, культурний і творчий. Кожен вимір має педагогічний прояв: рухові вправи, ритмізоване мовлення, правила гри, ансамблеві відповіді, локальний матеріал, варіювання й імпровізація. У цілісності ці виміри формують середовище, у якому дитина розвивається як особистість, здатна чути себе, інших і культуру.

Антропологічний зміст елементарного музикування розкривається також через категорію часу. Дитина навчається переживати послідовність: очікування, початок, розвиток, повтор, кульмінацію і завершення. Цей досвід має виховне значення, оскільки формує здатність до саморегуляції. У груповій вправі не можна постійно звучати без паузи; потрібно відчувати момент входу, прийняти обмеження і побачити, що мовчання також є частиною форми. Так музика стає школою часової культури особистості.

Не менш важливою є категорія простору. Orff-заняття часто організовується в колі, парах, малих групах, рухових траєкторіях. Простір перестає бути нейтральною аудиторією і стає педагогічним чинником. Коло підкреслює рівність і взаємну видимість; рух у просторі допомагає відчувати музичну форму; розподіл груп створює діалог тембрів і ролей. У цьому проявляється цілісність підходу: виховання відбувається не лише через звук, а через організацію людської присутності.

Поняття «елементарне» має також етичний вимір. Воно повертає педагогіку до поваги до простих людських проявів, які інколи недооцінюються в академізованому навчанні. Дитячий жест, спонтанний ритм, голосова інтонація, сміх або здивування можуть стати початком художньої дії. Педагог, який працює в антропологічній логіці Орфа, не висміює ці прояви й не

придушує їх, а надає їм форми. Так формується довіра дитини до власного голосу.

Система Орфа дозволяє по-новому осмислити співвідношення індивідуального і колективного. Особистість не розчиняється в групі, бо має можливість соло, вибору, імпрровізації. Але вона й не ізолюється, бо будь-яка пропозиція повинна бути почута, підтримана або продовжена іншими. Такий баланс особливо цінний для виховання: дитина одночасно переживає власну значущість і залежність від спільної форми. Це досвід демократичної співучасті в мистецькій дії.

Антропологічний потенціал елементарного музикування може бути посилений через рефлексію. Після вправи педагог ставить прості запитання: що допомогло групі звучати разом; який рух найкраще передав образ; коли було складно слухати; що хотілося б змінити. Так дитина поступово усвідомлює власну участь. Рефлексія не повинна бути довгою або абстрактною. Її призначення - перетворити пережитий досвід на внутрішнє знання про себе, інших і спільну дію.

Концепція елементарного музикування також допомагає подолати розрив між мистецьким і загальнолюдським вихованням. Музика в цій системі не ізолювана від життя: вона пов'язана з кроком, диханням, словом, взаємодією, святом, працею, грою. Саме тому вона може бути основою цілісного виховання, у якому художній досвід стає способом формування уважності, відкритості, відповідальності і здатності до співпереживання.

Для сучасної науки важливо не зводити антропологічний підхід Орфа до романтичної тези про природність дитини. Природність потребує культурного оформлення. Педагог не просто дозволяє дитині діяти, а допомагає її дії стати осмисленою, пов'язаною з формою, ритмом, партнером і традицією. Саме в цьому полягає виховний сенс: людська спонтанність не придушується, а підноситься до рівня художньої і соціальної культури.

Отже, антропологічний підхід Орфа можна трактувати як педагогіку початку: початку звуку, руху, слова, взаємодії і творчого задуму. Саме в початку найвиразніше видно людину як істоту, що прагне виразити себе і бути почутою. Завдання освіти полягає в тому, щоб цей початок не загубити під тиском формальних вимог, а розвинути його до культурно змістовної, відповідальної і спільної художньої дії.

Цей підхід має значення і для сучасної підготовки педагогів. Майбутній учитель музичного мистецтва повинен не тільки знати вправи Schulwerk, а й розуміти, яку модель людини вони передбачають. Без такого розуміння елементарне музикування легко перетворюється на зовнішню активність без глибокого виховного змісту.

Висновки

У статті доведено, що концепція «Елементарного музикування» є основою антропологічного підходу Карла Орфа до виховання особистості. Мета досягнута: уточнено зміст поняття «елементарне», розкрито його зв'язок із тілесністю, мовленням, грою, діалогом, культурою і творчістю. Показано, що система Орфа виходить із природних способів людського самовираження й перетворює їх на педагогічно організовану художню дію. Елементарне музикування розвиває не лише музичні навички, а й увагу, співпрацю, відповідальність, емоційну чутливість і здатність до самовираження. Подальші дослідження доцільно спрямувати на порівняння антропологічних засад Orff-Schulwerk із іншими музично-педагогічними системами та на розроблення критеріїв оцінювання особистісних результатів.

Список використаних джерел

1. Carl Orff Foundation. Carl Orff: Biography and Works. URL: <https://www.orff.de/> (дата звернення: 11.01.2026).
2. Orff C., Keetman G. Musik für Kinder: Orff-Schulwerk. Mainz : Schott, 1950–1954.

3. American Orff-Schulwerk Association. The Orff Schulwerk Approach. URL: <https://aosa.org/about/what-is-orff-schulwerk/> (дата звернення: 11.01.2026).
4. International Orff-Schulwerk Forum Salzburg. About Orff-Schulwerk. URL: <https://orff-schulwerk-forum-salzburg.org/> (дата звернення: 11.01.2026).
5. Cicco I. Reimagining Pedagogical Possibilities in the Schulwerk. Visions of Research in Music Education. 2020. Vol. 35. URL: <https://opencommons.uconn.edu/vrme/vol35/iss1/4/>
6. Yue Y.-Y. Review of Orff Schulwerk in the Development of Music Education. Theory and Practice in Language Studies. 2021. Vol. 11, No. 11. P. 1371–1376.
7. Meng Y. A Comparative Study on Orff-Schulwerk Pedagogy and Traditional Chinese Music Education. Proceedings of ICELA 2022. 2023. P. 421–430. DOI: 10.2991/978-2-494069-81-7_55.
8. Apaydın Ö. Orff Schulwerk Approach and Teacher Training. International Online Journal of Education and Teaching. 2023. Vol. 10, No. 2. P. 994–1013.
9. Valasi S. Comparative Study of the Orff Schulwerk System and the Music Education Textbook Approach. Knowledge International Journal. 2023. URL: <https://ikm.mk/ojs/index.php/kij/article/view/6040>
10. Wang S., Noordin Z. M. Influence and Impact of Orff-Music Method on Music Education. International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences. 2024. Vol. 14, No. 6. P. 1749–1765.
11. Chenfei W. Application and Integration of Orff and Kodály Methods in Music Education for Primary School Children. Region - Educational Research and Reviews. 2024. Vol. 6, No. 11. P. 1–7.
12. Klim-Klimaszewska A. Alternative Preschool Education in Poland: From Theory to Educational Practice. Rozprawy Społeczne. 2024. Vol. 18, No. 1. P. 193–207.
13. Liu Y. Orff Schulwerk: Enhancing Rhythmic Skills in Early Childhood Education. Contemporary Education Frontiers. 2025. Vol. 3, No. 6. DOI: 10.18063/CEF.v3i6.697.

14. Wang L., Odena O. Improving Classroom Inclusion through Orff-Inspired Music Education in a Chinese Primary School: A Participatory Action Research Study. *International Journal of Music Education*. 2025. URL: <https://eprints.gla.ac.uk/356678/>
15. Gao Y. Integrating the Yangqin into Orff Pedagogy. *LEEME: Electronic Journal of Music in Education*. 2025. Vol. 55. P. 174–186.
16. Tatar E., Yıldız G., Özevin B. Impact of Orff-Schulwerk Supported Movement and Dance Activities on Children's Music Aptitude. *Online Journal of Music Sciences*. 2026. Vol. 11, No. 2. P. 586–598. DOI: 10.31811/ojomus.1868245.